

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 29. oktobra 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 127.

Nagajanje pri telefonskem prometu.

Po dolgem moledovanju, pritožbah in predstavkah smo si mogli vsaj za silo vpostaviti in urediti neobhodno potrebne telefonske zveze. Dobili smo telefonske zveze, ki so nas neposredno vezale z Zagrebom, z Beogradom, pa tudi z inozemstvom. Te zveze, tako z našo centralo, kakor z inozemstvom, zlasti z Gradcem in Dunajem, so za naše trgovce, banke in poslovne kroge sploh, neobhodno potrebne in četudi si bil večkrat primoran čakati dolgo časa na zvezo, četudi si šestokrat prav slabo slišal, si bil vendar zadovoljen, vsaj si smel z gotovostjo računati s tem, da dobiš zvezo, brez katere si danes sploh ne moremo misliti niti priličnega razvoja trgovskih poslov. Ni čuda tedaj, da so trgovski krogi pred dnevi z ogorčenjem sprejeli vest, da se je urnik, po katerem so bili porazdeljeni telefonski govori za Ljubljano, spremenil in sicer tako, da ne bo Ljubljana prišla dopoldne niti do zveze z Beogradom, niti do zveze z Gradcem in Dunajem.

Mogoče nam bo kdo očital, da smo zlobni, toda prepričani smo, da se ne varamo, ako trdimo, da se je izvršila ta preureditev govornega časa namenoma, da je to dobro premišljen akt v sistematični gonji, ki se s posebno vehemenco uprizarja v zadnjem času proti poslovnim krogom Slovenije. Sredstvo je hudo in nam more povzročiti katastrofalne posledice, zato so se čuli proti temu postopanju od vseh strani ogorčeni protesti. Kaj bo z borzo, kaj z bankami, veletrgovci, ako se ne bodo mogli v svojih poslih že predpoldne orientirati? Zato se je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo obrnila, kakor čujemo, nujno na ministra pošt in telegrafa g. dr. B. Šuperina z naslednjo vlogo:

Podpisani zbornici je čast kreniti vašo pozornost na dejstvo, da je podrejeno Vam ministrstvo brez katerekoli pismene naredbe via facti spremenilo dosednji urnik za razgovore na medkrajevnih telefonskih vodih med Ljubljano in Beogradom na eni strani, kakor tudi med Ljubljano in Dunajem odnosno Gradcem

na drugi strani. Interesenti v Ljubljani, kjer imamo razen blagovne in efektivne borze, 16 bank, nad 1300 trgovskih obratov in na stotine industrijskih podjetij, so ostali na ta način upravičeni v predpoldanskih urah, ki so za poslovni promet najvažnejše, brez vsake možnosti, dobiti zvezo z Beogradom, kakor tudi z Gradcem in Dunajem. S tem jim je odvzeta vsaka možnost pravočasne poslovne orientacije in so postali popolnoma odvisni od inozemskih tržišč.

Ta položaj se ne more držati. Naredba podrejenega Vam ministrstva je izvala v tukajšnjih gospodarskih krogih enodušen protest proti take-mu postopanju in je zato zbornici čast presiti Vas, da blagovolite ukreniti, da se zopet vzpostavi prejšnji urnik za medkrajevni telefonski promet, ki je v vsakem oziru zadovoljval, tako beograjske in zagrebske, tako tudi ljubljanske interesente. Obenem Vas zbornica prosi, da jo blagovolite o izdani naredbi obvestiti.

Blagovolite gospod minister itd.
Upamo da bo g. minister v polni meri upošteval gornjo zbornično vlogo in da napravi konec temu nevzdržnemu stanju.

Domače svečarne in uvozna carina na surovine.

Obča carinska tarifa, ki je stopila v veljavo dne 20. junija t. l., je prinesla veliko razočaranje tudi našim svečarnam, ker je obremenila surovine za izdelovanje sveč z velike uvozne carine. Najobčutnejše je pri tem prizadet parafin, katerega se pri izdelovanju sveč največ vporablja in pri katerem znaša uvozna carina okoli 74% od vrednosti blaga. Parafin plača Din 30.— za 100 kg uvozne carine v zlatu, kar da po sedanjem carinskem aziju 330.— papirnatih dinarjev za 100 kg, oziroma Din 3-30 za 1 kg, medtem ko znaša normalna cena za parafin 50/52° 8 dolarjev za 100 kg, to je (po tečaju 56 dinarjev za 1 dolar) Din 448.— za 100 kg, oziroma Din 4-48 za 1 kg — blago postavljeno na mejo naše države.

Poleg uvozne carine se mora pri uvozu parafina plačati tudi še državno trošarino v znesku Din 40.— za 100 kg in v Ljubljani tudi še mestno užitnino po Din 5.— za 100 kg.

Pred 20. junijem t. l. se je uvažal parafin, katerega se v naši državi sploh ne izdeluje, carine prosto, vsled česar pomenja sedanja na novo uvedena carina občno obremenitev naših svečarskih podjetij in v drugi vrsti konzumentov sveč, in to najhujših, ker se le-ti še poslužujejo sveč za razsvetljavo.

Navedene pretirano visoke uvozne carine ni mogoče zagovarjati s fiskalnimi utemeljevanji, še manj pa z argumenti zaščite domače industrije, ki je sploh nimamo in ki je v doglednem času tudi ne bomo imeli, ker manjkajo za tako industrijo danes v naši državi prav vsi predpogoji, v prvi vrsti pač to, da se v naši državi ne proizvaja surova parafinska nafta in tudi ne parafinske olje.

Ako je iz fiskalnih vzrokov utemeljena kaka uvozna carina na parafin, naj ne bo ista pretirana. Mislimo, da bi uvozna carina, ki je je plačevala bivša kraljevina Srbija in ki je pri parafinu znašala Din 15.— za 100 kg v zlatu, popolnoma zadostovala. Krivična pa je sedanja uvozna carina, kar je za 2200%, oziroma 22 krat višja kakor v bivši kraljevini Srbiji, ker je takrat znašala 15 kraljevih ravnateljstev papirnatih dinarjev.

Dr. Francè Goršič:

Rodbinske zadruge in Slovenci.

(Nadaljevanje.)

Ko so bile na Slovenskem zadruge zatrite, je v 16. stoletju združeno pomisel v Slovincih nenadoma oživel »vlaško pravo« (das wallachische Recht), ki mu bo prejkone pripisati zaslugo nekaterih združnih reminiscenc v Sloveniji. Vlaško pravo je tisto srbsko pravo, ki so ga v prvi polovici 16. stoletja med Slovence zanesli Uskoki. Priseljenci iz južne Hercegovine, primorske Črne gore in z Brd so leta 1534. kompaktno zasedli

Žumberk, čigar pripadnost k bivši vojvodini Kranjski je bila v 19. stoletju državnopravno sporna. Že do marca meseca jih je bilo 350 kuč. Včasih je živele 4 do 5 bratov v združnem gospodarstvu. Starejšine so jim bili najstarejši moški, domačica pa ni bila starejšinova žena, nego žena najmlajšega brata ali tudi strinča (stričevica). Moralo jih je biti do 4000 duš. V vsej dobi priseljevanja, deloma že prej (n. pr. v Metliki), deloma tudi sedaj, ko je bil Žumberk za vse izseljence pretesen, so se Srbi pomešali med Slovence v Beli Krajini, na Dolenjskem, Notranjskem, Goriskem, v Istri, na Štajerskem ob Sotli in Dravi gori do Mure. Pred objavami prof. dr. Delenta v pravni zgodovini ni bilo uvaženo, da so Uskoki s svojimi zadrugami uvedli med Slovence nove vplive. Pač nestrpnost čakamo izsledkov na tem polju jugoslovanskega prava, zlasti raziskave, koliko je vlaško pravo vplivalo na slovensko pravo, ki se je izrekalo na kvatrnih in gorskih sodih.² Uskoki, ki so se bili pomešali med Slovence v rečenih deželah, so se popolnoma poslovenili. Tu je vzrok, da najdeš med Slovenci toliko prstnih srbskih priimkov. **Do današnjega dne pa so se ohranile rodbinske zadruge Uskokov iz Žumberka**, ki se sedaj sami smatrajo bolj za Hrvate ko za Srbe. Severno od Gorjanec v dolini Krke, na nespornih tleh Kranjske imajo žumberški »Vlahi« svoje vinograde z zidanicami in koloseki. Ko je okoli l. 1880. okrajno sodišče konstanjsko osnavljalo novo zemljiško knjigo, je poizvedbeni sodnik³ v zasnovanih zapisnikih davčnih občin Planine, Svetega Križa in Črnečevasi kot lastnike žumberških vinogradov ugotovil žumberške zadruge. Na tej podstavi je v lastniških listih novih zemljiškoknjižnih vložkov za lastnice teh zemljišč vkajžil zadruge, ki jih je poimenoval po njihovih starejšinah (n. pr. zadrugo Nikole Herakovića). V podobni zadregi, v kakršni so bili kasneje kmalu tudi bosanski

² Slovenska ljudska sodišča so bila kvatrní sodi, ki so se sestavljali vsake »kvartet« in so sodili kmetom (nemški Dorftidingi), in pa gorski sodi (Bergtaidingi), ki so sodili v vinogradniških stvarah kmetom in nekmetom (sogornikom in mejašem) v dotičnem vinograjskem okolišu.

³ Rajni deželnosodni svetnik Miha Novak.

LISTEK.

Dr. Rudolf Andrejka:

K zgodovini tujskega prometa.

(Nadaljevanje.)

Največ dela in materijelnih skrbi pa je J. K. povzročala zgraditev mostov in galerij v Vintgarju, ki jih je v jeseni leta 1920. po nalivih narasla Radovina popolnoma uničila in odnesla. To delo je pressegalo moči J. K. ter se je morala v tem pogledu obrniti na pokrajinsko upravo za pomoč. Z brezobrestnim posojilom 25.000 dinarjev ter s podporo Kranjske industrijske družbe je bil do sezone prenovljen Vintgar, kar je bilo za Bled največjega pomena. Razven tega so opozarjali na Vintgar. novi plakati na vseh postajah.

L. 1921. se je prevzelo v resor ministrstva za trgovino in industrijo, kjer se je ustanovil posebni odsek za promet stranaca. Vodstvo tega odseka je prevzel naš rojak dr. Ciril Žižek. Njegova inicijativa se je takoj pokazala v važnem odloku ministrstva trgovine in industrije, s katerim se je prihod avstrijskih podaničkov za letovišča bistveno olajšal s tem, da se je Tour. Office v Ljubljani in Zagrebu pooblastil, izdajati potrdila za prihod teh

tujcev v naša letovišča. Na podlagi teh potrdil se je takoj dobil vizum pri pristojnem jugoslovanskem konzulatu, ne da bi bilo treba, kakor prej, poslati prošnjo na ministrstvo notranjih del. Ta potrdila, za katera je bilo treba plačati takso 10 Din za osebo, so tvorila tudi vir lepših dohodkov za J. G. K. Vpliv te odredbe se je poznal že l. 1921., še bolj pa l. 1922. posebno na Bledu in v štajerskih kopališčih.

Leto 1922. pomenja za tujski promet v Sloveniji, posebno pa na Bledu in Gorenjskem, epohalno pridobitev. Njegovo Veličanstvo naš kralj si je izbralo Bled za svojo poletno rezidenco. Prejšnji Windischgraetzov gradič, ležeč na najlepšem kraju jezera in obdan od krasnega parka, se je pretvoril v kraljevo letno letovišče »Suvobor«. Bled in Slovenija pa je zaslovela na mah v mednarodnem svetu. Seveda so Blejci napeli vse sile, da svoje letovišče, ki se je po prevratu dvigalo liki ptiču Fenisu iz vojnih poškodb, napravi vredno kraljevski poletni rezidenci. Hotela Malner in Petran sta se razširila, hotel Toplice se je popolnoma prenovil, poleg njega, ravno ob križišču Ljubljanske ceste, pa je postavila podjetna njegova lastnica prvo kavarno na Bledu, ki je postala in ostala središče modernega vrvenja. Beneška noč, ki so

jo Blejci priredili v sprejem kraljevski dvojici, ostane vsakemu, ki jo je videl, za vedno v spominu.

Vsled izrednih razmer l. 1922 je tedanji pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar v dstvo G. K. vnovič poveril vladnemu svetniku dr. Andrejki z naročilom, da pripravi reorganizacijo t. pr. v tem smislu, da se pritegne vsled normaliziranja razmer polagoma zopet vse važnejše t. pr. korporacije in interesente Slovincije.

G. K. je po predlogu dr. Krisperja, dogovorno s pokrajinskim namestnikom Hribarjem, poklonil bivši Muhrov lovski gradič ob Bohinjskem jezeru Njegove-mu Veličanstvu kralju, kar se je izvršilo meseca junija, v kraljevem gradu Suvobor na Bledu.

Zivljenje in vrvenje, ki je vladalo to leto na Bledu, je bilo, kar se tiče števil in pa izbranosti, skoraj izključno jugoslovanske publike, prvovrstno. Vršili so se koncerti in plesi, rauti in sestanki (med temi je omeniti posebno sestanek slovenskih industrijev in avtomobilistov), vršile so se plavalne in športne tekme, tako da je nudil Bled že lice mednarodnega kopališča.

Kralj in kraljica sta se počutila na Bledu izborno ter od tod z avtomobilom posetila skoraj vse tujsko-prometne

kraje Slovenije, med njimi tudi Rogasko Slatino, Kranjsko goro; posebno se jima pa čimili Bohinj in pa dolina Krma, kamor sta vedno rajši zahajala na lov.

To leto prinaša tudi S. P. D. izpolnitev dolgo gojenih želja, šumska uprava mu da hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru za 10 let v zakup. S tem je bil hotelskim napravam S. P. D. v Bohinjju osiguran monopol, ker je bil tudi Zlatorog po prevratu prešel v roke S. P. D.

Ceprav je J. G. K. to leto moral posevčati svojo posebno pažnjo Bledu, vendar ni pustil in nemar ostalih krajev v Sloveniji. V smislu danih navodil je pripravil trden temelj za bodoče razbirokratenje Zveze ter njeno populariziranje. Zato je skušal privabiti čimveč lokalnih tujkoprometnih društev, posebno na Štajerskem, kar se mu je tudi posrečilo. Pristopila so Zvezi delavna društva v Celju in Mariboru in v Škofji Loki in Mojstrani. Po intervenciji Zveze so se vsa ta društva enotno reorganizirala kot tujsko-prometna društva, pustivši dosedanje olepševanje v drugi vrsti. Po inicijativi Zveze se je ustanovilo tudi v Ljubljani društvo za povzdigo mesta Ljubljane. S S. P. D. so se gojile čim najpristronejše zveze ter sta se obe sorodni in sovrstni organizaciji povsod medsebojno podpirali.

Davki in takse.

Plačevanje taks za otvorene ali tekoče račune pri delniških družbah. V praksi se pobira taksa za otvorene ali tekoče račune pri delniških družbah po tarifni postavki 37. zakona o taksah tudi za one račune, katere otvori delniška družba onim odjemalcem blaga, katerim je prodala blago na kredit, oziroma iz navedene tarife postavke se pobira izključno le na denarni promet oseb, katere so v stalni tekoči poslovni zvezi z delniškimi družbami in katere imajo pravico, da razpolagajo z gotovino ali da polagajo gotovino, ne glede na to, ali so dolžniki ali upniki. Delniškimi družbami, od katerih bi se pobirala taksa tudi na zgoraj omenjene evidenčne račune, priporočamo, da v vsakem konkretnem primeru vložijo prošnjo za povračilo in sicer tekom 90 dni pri onem uradu, pri katerem se je taksa plačala.

Davčno okrajno oblastvo Logatec razglašajo: Odmerna dohodnine za davčno leto 1925 in glede naknadnih odmer za davčno leto 1924 in 1923 je za cenilni okraj Logatec izvršena. Odmerni izkazi so davkoplačevalcem na vpogled pri davčnem okrajnem oblastvu v Logatecu in pri pristojnih davčnih uradih od 1. do 15. novembra 1925, prizivni rok pa poteče dne 30. novembra 1925. Po tem dnevu postane predpis davka za one zavezance, ki ne vložijo priziva, pravomočen. Prekorajštev prizivnega roka se sme oprostiti samo v primeru § 286. zak. o os. davk. O predpisu dohodnine dobe davkoplačevalci potom županstva še posebna obvestila, katera nadomestujejo odmerni izkaz pri županstvu. Razgrnjeni izkazi vršijo zajedno nalogo svoječasnih izvlečkov iz plačilnih nalogov in registrov v smislu odst. 2, § 217. gori cit. zakona.

Carina.

Uvozna carina v Rumuniji. Po novi uvozni carini se plača za uvoz v Rumunijo za pšenico 30.000 lejev od vagona, kakor doslej; za rž 30.000 lejev od vagona, kakor doslej in za oves 30.000 lejev od vagona, kakor doslej. Znižana pa je izvozna carinska taksa v iznosu 20.000 lejev na koruzo 12.000 lejev od vagona, za ječmen 12.000 lejev od vagona in na ližol 15.000 lejev od vagona. Plača se kakor doslej v zdravi valuti in to v sterlingih.

Denarstvo.

Ustanovitev češkoslovaške notne banke. Dne 28. t. m. ob prazniku osvobodjenja se je ustanovila češkoslovaška notna banka, ki bo imela pravico izdati češkoslovaške bankovce. Delniška glavica banke znaša 12 milijonov dolarjev s 120.000 delnic. Eno tretjino delnic prevzame država, ostale delnice se predložijo v podpis. Banka lahko zviša glavico na 15.000 milijonov. Privilegij notne banke traja lahko 15 let. Istega dne se je tudi podpisalo češkoslovaško posojilo v znesku 50 milijonov.

Špekulacija s francoskim frankom. Caillaux o državnih dolgovih. Na seji ministrskega sveta dne 26. t. m. je finančni minister Caillaux spregovoril, da so glasom vesti, ki jih je prejelo zunanje ministrstvo, nekateri Francozi v inozemstvu prodali večje množine frankov in nakupili angleške šterlinge. Radi tega je uvedel potom sindikata borznih agentov strogo preiskavo. Tudi justični minister je s svoje strani uvedel poizvedovanje po teh špekulantih. Na seji je Caillaux prečital svoje finančne načrte: Dolgovi znašajo celokupno 300 milijard. V tem številu niso obseženi inozemski dolgovi. Caillaux je naglašal, da se trenutno ne zasleduje niti mirovna finančna, niti vojna finančna politika, kajti razumljivo je, da ne more Nemčija plačati cele vojne odškodnine. Kljub vsemu temu je sedaj doseženo ravnotežje v proračunu. Nadeja se, da bodo v par mesecih sklenjeni dogovori glede dolgov z Ameriko in Anglijo. Francija ne bo mogla plačati Angliji in Ameriki večjih vsot, kakor jih bo prejela od Nemčije na podlagi Dawesevega načrta. K koncu je Caillaux omenil težkoče, s katerimi se mora boriti državna blagajna, in pojasnil ukrepe, ki so bili storjeni, da se odpravijo te neprilike.

Denarna nakazila v poštno čekovnem prometu med Avstrijo in Češkoslovaško. Avstrijska poštna hranilnica, ki je že navezala poštno nakazniški promet z Nem-

čijo, Madžarsko in Švico, je 15. t. m. navezala ta promet tudi s Češkoslovaško. Izza tega dne je tedaj v Avstriji mogoče nakazati čekovne konte iz Dunaja na poštne čekovne konte v Pragi in narobe. Za izvršitev nakazil v Prago računa dunajska poštna hranilnica razen za notranji promet določenih pristojbin, samo še pol odstotka.

Ogrska valutna reforma. — Finančni minister je predložil ali bo predložil zakonski predlog o valutni reformi. Kljub visoki uri se niso mogli zediniti glede valutne enote. Sicer so večkrat poudarjali, da je vpeljava take enote čisto notranja ogrska zadeva, a v resnici imajo v takih stvareh tuji vidiki in vplivi veliko vlogo. Schober, generalni ravnatelj ogrske Narodne banke, zagovarja spricho ozkih stikov z Angleško banko vpeljane valutne enote, ki bi odgovarjala angleškemu šilingu. Pristaši misli Podonavske zveze in zagovorniki gospodarskega združenja nasledstvenih držav so pa za 20.000 kratno krono, torej za enoto v vrednosti avstrijskega dvojnega šilinga. Proti vpeljavi teh dveh enot se pa dvigajo glasovi, ki pravijo, da sta to preveliki denarni enoti za Ogrsko in da bi druginja potem nikjer ne pomenjala. Največ pristašev ima načrt, da se vpelje zlata krona. Tehniška njena vpeljava je olajšana po valutnem zakonu iz leta 1892, zamenjava starih in novih kronskih obveznosti bi se dala odstraniti s primernimi dolečbami v novem valutnem zakonu. Finančni minister je tudi za krono, in to tembolj, ker Angleži vpeljavi enot po vzorcu šilinga niso naklonjeni. Šiling je in naj ostane specifično angleška enota. Že označenje avstrijske denarne enote s šilingom jim ni bilo všeč.

Promet.

Novi krediti v železničarskem resoru. Minister saobračaja je podpisal rešenje, glede razširitve železniške postaje v Slav-

jo, kako se bodo razvile razmere na svetovnem premogovnem trgu in kako bo z nameravanjem karteliranjem zahodnonemške težke industrije. Morebiti je tudi zboljšanje na mednarodnem kovinskem trgu pripomoglo, da interesenti tako čakajo. Angleška kovinska industrija si od skupnega delovanja z nemškimi premogarstvom na svetovnem trgu ne obeta nič posebnega. Francija, glavna odjemalka, ima še velike množine nemškega reparacijskega premoga na razpolago, v Nemčiji sami prodira angleški premog, na italijanskem trgu gospoduje slejkoprej angleški premog, druge dežele na kontinentu imajo pa tako majhno potrebo po premogu, da ne morejo na take dogovore nič vplivati. Kar se pa tiče železa, opazamo na Angleškem stremenje po zaščitni carini, ki ga zagovarjajo z rastočo nemško konkurenco na angleškem trgu. Sicer pa proda Francija še več blaga na Angleško, kakor Nemčija. Najhujša konkurenca na kontinentalnem trgu se pa bje med nemško in francosko železno industrijo. Francoski industriji izrabljajo inflacijsko konjunkturo, nemška produkcija gre pa kljub temu hitro gor. Kljub izgubi Lotaringije, Saarske kotline in večjega dela Gornje Šlezije, producira Nemčija danes lahko toliko, kolikor je producirala pred vojno, ca 16 milijonov ton surovega železa na leto in ca 18 milijonov ton jekla. Produkcija napram 1924 se je letos zelo dvignila in bo napravila Nemčija najmanj 10,5 milijonov ton surovega železa ter morebiti 12 milijonov ton jekla. V železni industriji je danes za Severno Ameriko spet prva. To tako hitro napredovanje produkcije nam pa pravi, da Nemčija odslej tujega železa in jekla sploh nič več rabila ne bo in so torej v principu s Francijo sklenjeni dogovori o železu samodsebe brez pomena. Nemški krogi ne pričakujejo kmalu sporazuma s Francijo z ozirom na svetovni trg. Pravijo, da bi že nalahno znižanje nabavnih stroškov lahko premagalo francosko konkurenco, še sedaj, ko gre frank nazaj. V ta namen se hočejo najprej združiti največji štirje železni koncerni Zahodne Nemčije. S tem upajo na znižanje nabavnih stroškov. Ko bo pa v Franciji valuta stabilizirana, bo Nemcem konkurenca tem lažja. Tako pravijo. Zato sedaj ni dosti izgleda, da bi se francoska in nemška težka industrija v doglednem času glede svetovnega trga sporazumeli. Od sporazuma teh dveh držav produkcije je pa odvisna nova organizacija težke industrije v drugih državah.

Mednarodna industrija petroleja. — Mlajši Rockefeller je sedaj v Parizu. Zadnje dni je v krogu strokovnjakov podal poročilo o položaju v mednarodni petrolejski industriji. »Petrolejska panoga je imela leta 1925. doslej ugoden položaj, čeprav je šel eksport iz Amerike napram lanskemu letu nekoliko nazaj. Glavni vzrok nazadovanja je angleška in ruska konkurenca. Mosulsko vprašanje je velike važnosti; ne smemo pa pričakovati, da bi bilo v bližnji bodočnosti rešeno. Pa naj se reši tako ali tako, na svetovni trg ne bo imelo trajnega slabega vpliva.« Glede cene je izjavil Rockefeller, da se bo petrolej najbrž pocenil, bencin pa podražil. Če hoče Amerika ostati na prvem mestu, mora imeti nižje cene, kakor konkurenti. Sicer se bo pa mogla trgovina z Evropo le tedaj razširiti, če bo dala Amerika najbolj solidnim družbam primerne kredite. To se izvrši najlažje potom zasebnikov. — Valentin Garifas je ravnatelj velike ameriške petrolejske družbe Doherty in dr. O tej družbi je »Trgovski list« že poročal. Sedaj priobčuje Garifas cennitve svetovne petrolejske produkcije za leto 1925. Produkcija znaša 1058 milijonov barrelov (1 barrel je sodček z dobrim poldrugim hektu) napram 1013 milijonom v lanskem letu; to pomeni povišek za 4½%. Petrolejska produkcija zadnjih treh let je dala povprečno več kot 1000 milijonov sodčkov na leto. Amerika je svojo produkcijo zelo pomnožila, druge dežele so pa ostale v svoji skupni produkciji na istem mestu kot so bile prej. So pa izjeme: Rusija je pomnožila produkcijo letos za 25%, kvišku so šle tudi Perzija, Venezuela, Rumunija in Peru. Rumunija n. pr. bo dala letos 15 milijonov sodčkov, za dva milijona več kot je bil najvišji predvojni znesek.

Brodu, kakor tudi glede zidanja železničarskih stanovanj na tej postaji in je zato odobril kredit v iznosu 4 milijonov dinarjev.

Nova železniška karta kraljevine SHS. Izšla je nova železniška karta, izdelana specijelno za potrebe železniško-komercijelne stroke in je kot taka prva oficijelna karta te vrste. Dobiva se skupno z daljinarom (kilometersko kazalo) vseh železnic v državi za ceno Din 180.—. Dobiva se pa tudi karta sama s seznamom vseh železniških postaj za Din 35.— v vseh večjih knjigarnah Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Nova ureditev rumunskih železnic. — Na podlagi zakona o samoupravi rumunskih železnic je bil izvoljen nov upravni svet, ki mu predseduje dosedanja generalni ravnatelj Aleksander Cotescu. Proračun državnega gospodarstva za 1926 ne računi več z železnicami; vendar mora država plačati morebitni primanjkljaj. Zaenkrat je izvedena samouprava železnic le na papirju, praktične posledice se bodo šele pojavile. Pričakujejo popolno spremembo obrata po inozemskem zgledu, popolno obnovo železniškega materiala. Novi zakon daje železniški upravi tudi možnost, da najema posojila in izdaja zadolžnice. Listi obširno poročajo o tej preuredbi in pravijo, da je odvisno vse bodoče rumunsko gospodarstvo od nove preureditve v železniškem ustroju. Zgled je bil francoski in angleški, kjer ima država samo indirektni vpliv na železnice.

Iz naših organizacij.

Knjižnica Trgovskega društva »Mercur« v Ljubljani posluje za članstvo vsako sredo od pol 7. do pol 8. ure zvečer v društvenih prostorih Gradišče 17/1. Knjižničar.

RAZNO.

Francoski proračunski načrt za leto 1926. Finančna komisija je proučila in razpravljala o proračunskem načrtu za leto 1926. Glavni poročevalec je rekel, da znašajo izdatki za leto 1926. 942 milijonov frankov več, kakor leta 1925. in da se ima pripisovati to zvišanje izdatkov naraščanju cen, oziroma padanju francoskega franka. Pripomnil je, da je komisija gori navedeni znesek znižala za 191 milijonov. Dohodki za leto 1926. se računajo na 36.172 milijonov.

Novi italijanski generalni konzul v Ljubljani. Novo imenovanemu generalnemu konzulu v Ljubljani markizu Lovovicu Gavettiju, ki je že pred tedni prišel v Ljubljano na mesto markiza Paternò di Sessa, je naša vlada podelila eksekvatur.

Gregorijanski koledar na Turškem. Komisija za reformo koledarja je odobrila vpeljavo gregorijanskega koledarja. Tozadevni načrt bo v kratkem predložen narodni skupščini.

Ruski uvoz tekstilnega blaga. Rusija je nakupila v zadnjem času za 31 milijonov inozemskega tekstilnega blaga. Pri teh nakupih stoji Italija s 7 in pol milijona na prvem mestu. Sledijo ji Poljska s 46 milijoni, Češkoslovaška s 4 milijoni, Francija s 3 in pol milijoni, Nemčija, Anglija in Amerika s 3 milijoni in Avstrija s 22 milijona rubljev.

Ameriško posojilo sv. stolici. Dne 23. t. m. so se srečno zaključila pogajanja med sv. stolico in National Bank Chase z Newyorka, po katerih bo ta banka dala sv. stolici kakih 40 milijonov posojila po zmernih obrestih.

Konferenca balkanskih držav. Diplomatski zastopniki balkanskih držav so se sporazumeli s turško vlado, da se skliče balkanska konferenca, na kateri naj bi se rešila vsa sporna vprašanja v južnovzhodnem delu Evrope.

Proti tatvini kovin. Z izgubami kovin, ki se pokrade in zavleče potom uslužbenstva, računa več ali manj vsako podjetje, ki se bavi z obdelovanjem te surovine. Kontrola v tem oziru je težavna, na vsak način pa za osobe neprijetna. Tem nedostatkom, ki utegnejo posamez-

nim podjetjem občutno obremeniti režije, nudi radio-tehnika, z neko jako duhovito iznajdbo, temeljito odpomoč. Vsak delavec, oziroma nastavljenec, ko zapuša delavnico ali tovarno, se neopazeno obseva z električnimi žarki, ki na občutljivih aparatih natanko registrirajo vsako količino kovine, katero bi imel dotičnik pri sebi. Kontrola je seveda nad vse zanesljiva, za prizadete popolnoma neobčutna. Vse neprijetnosti, katerim so delavci pri vsekakor potrebnih preiskavi podvrženi, so odstranjene, kajti nevidnim žarkom električnih valov nihče ne uide in jim ne ostane nobena stvarca prikrita. Občutljivost aparata se da regulirati, kar je posebno važno za podjetja, ki obdelujejo žlahtno in dragoceno kovino, aparat registrira tudi neznačajne drobce, skrite v obleki obsevane osebe. Naprava sestoji iz dveh aparatov; prvi ima nekako kazalo in je odvisen od drugega aparata, ki pošilja električne valove v prostor, katerega pasira osebe. Valovi so enakomerni; kakor hitro pa pride v njih območje kakšna količina kovinskih predmetov, ki jo ima na primer delavec zapustivši delavnico pri sebi, se valovi motijo in to motenje registrira kazalo na prvem aparatu, ki je montiran v sobi vratarja. Kontrolni organ, katerega seveda odhajajoče osebe ne vidijo, ima še telefonska slušala, v katerih se pojavi glas, ki odgovarja motenim valovom. Iz različnosti glasa se da natančno sklepati na količino kovine, ki povzroča motenje valov. Proti temu načinu kontroli, se z lepa ne dajo navesti nobeni premisleki. Iskalni žarki, recimo, niti ne ovirajo tek žepnih ur, nimajo nobenega škodljivega vpliva na zdravje oseb, pač pa že sama zavest, da nihče ne uide preiskavi in da se nobena stvarca ne da prikriti tej nevidni kontroli, moralno kar najugodnejše vpliva na osebo. Podjetje pa odslej nima več računati z izgubami te vrste. — K. Tiefen-gruber.

Ljubljanska borza.

Sreda, 28. oktobra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den 80; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 338, bl. 339, zaklj.

**KJE SE
KUPI?**

Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najbolji šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk
Gritzner - Adler - Phönix.

Istotam posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pnevmatika.
Pouk o vezenju na stroj brezplačen! —
Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

338; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 204; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 230; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvaška štedionica, Zagreb bl. 980; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 120, bl. 123; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 360; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Sešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 143, bl. 147.

Blago: Hmelovke, ravne, neobeljene, od 7 m napr., ¾ cm glava, feo meja tranz., za komad, 3 vag. den. 7.50, bl. 7.50, zaklj. 7.50; Letve, 25/50, 4 m, feo vag. nakladalna postaja, 1 vag. den. 425, bl. 425, zaklj. 425; pšenica domaca, feo Ljubljana bl. 260; otrobi drobnji, feo Postojna tranz. b/n bl. 170; otrobi srednji, feo bačka post., b/n bl. 145; otrobi debeli, pšen., 1/3 mešani s koruznimi, feo štajerska postaja bl. 160; koruza nova, sušena, feo Postojna tranz. den 200; koruza stara, feo bačka postaja bl. 177.50; koruza stara, feo bačka postaja, 2 vag. den. 177, bl. 177, zaklj. 177; koruza bačka, stara, tov. prosto Postojna bl. 233; koruza nova, 100% kase pri sklepu, feo slav. postaja bl. 122.50; koruza umetno sušena, tov. prosto Postojna bl. 209; koruza nova v storžih, feo slavenska postaja bl. 75; koruza nova,

času primerno suha, za jan., tov. prosto Postojna bl. 136; ovas stari, feo nakladalna postaja bl. 170; ovas bosanski, feo nakladalna bos. postaja bl. 178; ovas, feo Postojna tranz. den. 200; krompir beli, feo vag. Beltinci bl. 76.50; krompir, feo štajerska postaja bl. 80; fižol mandolon, b/n, feo Postojna tranz. den. 340; fižol prepeličar, feo Ljubljana den. 310; fižol ribničan, feo Ljubljana den. 300; kostanj divji, letošnji, feo vag., nakladalna postaja den. 55; laneno seme, medjimursko, netto, feo vag. Ljubljana, 1 vag. den. 495, bl. 495, zaklj. 495; seno, sladko, stisnjeno, feo štaj. post. bl. 80; seno, kisl., stisnjeno, feo štajerska postaja bl. 60; ječme, prvovrstne, feo nakladalna postaja den. 200.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. — Na svinjski sejm dne 23. oktobra 1925 se je pripeljalo 270 svinj, 1 ovca, 2 kozi. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad 100 do 150, 7 do 9 tednov stari 180 do 225, 3 do 4 mesece 280 do 320, 5 do 7 mesecev 350 do 480, 8 do 10 mesecev 520 do 680, 1 leto 1000 do 1100 Din. 1 kg žive teže 11 do 12.50, 1 kg mrtve teže 15 do 18, 1 ovca 200 Din. Prodalo se je 187 svinj in 1 ovca.

Dunajski goveji sejem (26. t. m.). Dogn 2837 komadov; od tega 611 glav iz Jugoslavije. Prvovrstna živina je obdržala cene, vse druge kakovosti so ob zapirajočem se prometu oslabele do 5 in še več grošev pri kilogramu. Notirajo za 1 kg žive teže: voli I. 1.70—1.90 (izjemno 2—2.25), II. 1.30—1.60, III. 1.10 do 1.25, biki 1.10—1.55, krave 1.05 do 1.50 (do 1.65) in slaba živina 0.55—0.95 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (26. oktobra). Kupčija se je držala v ozkih mejah, kakor običajno v začetku tedna. Ameriški tečaji koncem tedna so bili čvrstejši. Pšenica je tendirala nekaj prijaznejše. Rž je cenejša. Zanimanje za turščico je majhno. Kupčija v ovsu boljša. Notirajo za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine v šilingih: pšenica: domača 38—39, madžarska s Poljsija 79—80 kg 42—44; rž: march-

feldska 29—29.25; ječmen: domači 35 do 43, slovaški 42—46; turščica: 29 do 30; ovas: 29—31; pšenična moka »Oca« domača 70—73.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave: Pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu, Gajeva ulica 3a, se zaključujejo vsak torek in petek od 11. do 12. ure direktne pogodbe za dobavo sena, slame in ovs. Predmetni pogoji so interesentom pri omenjeni intendanturi na vpogled. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. novembra t. l. ponudbe za dobavo 30 kilogramov asbestnih vrvic ter za dobavo 120.000 kg cementa; do 6. novembra t. l. ponudbe za dobavo 900 komadov lopat, za dobavo 104 komadov rašpelj, za dobavo 40 higijenskih pljuvalnikov ter za dobavo 50 komadov karbidnih svetilk. — Predmetni pogoji so pri ekonomskem cdelenju te direkcije interesentom na vpogled. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 11. novembra t. l. ponudbe glede dobave raznega materijala (žima, preja, laneno platno, rinčice za šatore in pokrivače, usnje za tapeciranje, usnjeni gumbi itd.), do 12. novembra t. l. ponudbe za dobavo raznega materijala (železne zakovice za sode, šamota v prahu, rebrasta in železna pločevina, žel. vijaki z maticami itd.). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 5. novembra t. l. pri štabu 40. pešad. polka »Triglavskega«, vojašnica kralja Petra, glede dobave živil (3656 kg makaron, 3159 kg pšeničnega zdroba, 300 kg koruznega zdroba, 1722 kg ješprenjčka, 6521 kg fižola, 8052 kg riža, 4737 kg svinjske masti, 622 kg olja, 768 l kisa, 3510 kg sladkorja, 1770 kg konzervne kave in 152 kg čaja). — Dne 16. novembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 20.000 kg lanenega firneža. — Dne 19. novembra t. l. pri direkciji pošt in telegrafov v Ljubljani glede dobave 35 dežnih plaščev; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave rebraste pločevine. —

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Čas je zlato!

Zato uporabljajte za svoje potnike male tovarne, davka proste, zelo lične in ekonomične avtomobile 6 HP in 10 HP znamke „Renault“

V kratkem prispe prva partija!

Zato Zastopstvo „Renault-avto“ zahtevajte že A. LAMPRET, Ljubljana sedaj ponudbe! Krekov trg št. 10

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

GROM

D. Z. O. Z.

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam:

„GROM“

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Telefon interurban

št. 454

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod najkulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Veletrgovina kolonijalne in špicerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mlelih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenik!

Galanterija! ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezenine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika Na veliko! ob vodi. Na malo!

Najcenejši in čisti predtisk ženskih ročnih del v narodnih in modernih vzorcih. Predtiska se tudi na poslanem blagu.

Matek & Mikeš

LJUBLJANA — Dalmatinova ulica št. 13.

Naročajte in razširjajte Trgov. oglase v

„TRGOVSKI LIST“